

Laidiens: 31.08.2001., Nr. 124

Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr.384

Rīgā 2001.gada 28.augustā (prot. Nr.40, 5.§)

Uzliesmojošu, sprādzienbīstamu un kaitīgu vielu uzglabāšanas rezervuāru tehniskās uzraudzības kārtība

Izdoti saskaņā ar likuma

"Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību" 3.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka prasības, kas jāievēro šo noteikumu 3.punktā minēto vielu glabāšanai projektētu un stacionāri uzstādītu rezervuāru un to grupu (turpmāk – rezervuāri) valdītājiem, apkalpojošajam personālam un juridiskajām personām, lai, lietojot attiecīgās iekārtas vai tās uzstādot, remontējot, veicot to tehnisko apkopi, rekonstrukciju un tehniskās pārbaudes, neradītu draudus cilvēku dzīvībai, veselībai, īpašumam un videi, kā arī nosaka rezervuāru tehniskās uzraudzības kārtību.

2. Noteikumi attiecas uz rezervuāriem, kuros ir iespējams noteiktā daudzumā glabāt šo noteikumu 3.punktā minētās vielas, izņemot rezervuārus, kas ir šādu iekārtu tehnoloģiskā sastāvdaļa:

2.1. degvielas uzpildes stacijas tehnoloģiskās iekārtas;

2.2. iekārtas, kas īpaši projektētas lietošanai radioaktīvā vidē un avārijas dēļ var izraisīt radioaktīvu vielu noplūdi;

2.3. iekārtas, kas reglamentētas normatīvajos aktos par spiedieniekārtām un to kompleksiem;

2.4. aku kontroles iekārtas, kuras izmanto naftas, gāzes vai ģeotermālās ieguves rūpniecībā un izpētē, kā arī to pazemes krātuvēs spiediena uzturēšanai un kontrolei;

2.5. iekārtas, kas reglamentētas starptautiskajos nolīgumos par starptautisku bīstamo kravu pārvadāšanu pa autoceļiem, dzelzceļu un ūdeņiem;

2.6. iekārtas, kas reglamentētas starptautiskajos nolīgumos par aviāciju.

3. Rezervuārs ir paredzēts, lai noteiktā daudzumā glabātu šādas vielas:

3.1. vielas, kas atbilstoši ugunsdrošības normatīvajiem aktiem noteiktas kā viegli uzliesmojoši, sprādzienbīstami un ļoti viegli uzliesmojoši šķidrumi, gāzes un to maisījumi, – vairāk nekā 2,5 m³;

3.2. dīzeļdegvielu, šķidro kurināmo un vielas, kas atbilstoši ugunsdrošības normatīvajiem aktiem noteiktas kā degoši šķidrumi, – vairāk nekā 10 m³;

3.3. vielas, kas atbilstoši normatīvajiem aktiem par ķīmisko vielu klasifikāciju un augu aizsardzības līdzekļiem noteiktas kā ļoti toksiskas, toksiskas un kaitīgas, – vairāk nekā 2,5 m³.

4. Rezervuāra robeža ir tuvākā noslēgierīce vielu iepildīšanai vai iztukšošanai. Rezervuāra sastāvā ir:

4.1. stacionāri uzstādīta tvertne, kuras tilpums ir lielāks par kubikmetru;

4.2. tehnoloģiskais aprīkojums, kas nodrošina drošu un piemērotu šo noteikumu 3.punktā minēto vielu glabāšanu;

4.3. glabājamo vielu otrās pakāpes necaurlaidīgs norobežojums – aizsargsistēma, kas novērš vielas noplūdi augsnē vai gruntsūdeņos, ja tvertnei vai aprīkojumam ir noplūde vai sūce. Tā ietver dubultsienas vai sintētiskas membrānas joslas, vai sagatavotus zemes vaļņus, vai betona nožogojumus, vai ekvivalentus materiālus, kas nodrošina, lai noplūdušās vielas neizplatītos tālāk.

5. Atkarībā no tvertnes formas ir šādi rezervuāri:

5.1. horizontāli cilindriskie rezervuāri;

5.2. vertikāli cilindriskie rezervuāri;

5.3. lodveida rezervuāri;

5.4. taisnstūrveida rezervuāri.

6. Atkarībā no tvertnes novietojuma ir šādi rezervuāri:

6.1. virszemes rezervuārs – stacionāri uzstādīts rezervuārs, kura sastāvā ir tvertne, un tās tilpums ir lielāks par kubikmetru;

6.2. apakšzemes rezervuārs – stacionāri uzstādīts rezervuārs, kura tvertnes tilpums ir lielāks par kubikmetru un tvertnes augšējā mala ir ne tuvāk par 0,2 m no klātpiegulošās zemes virsmas. Pie apakšzemes rezervuāriem pieskaitāmi arī virszemes rezervuāri, kas apbērti ar zemi ne mazāk par 0,2 m virs rezervuāra augšējās malas un sešus metrus pa horizontāli, mērot no tvertnes sienas līdz uzbēruma malai.

7. Labklājības ministrija sadarbībā ar attiecīgo standartu tehnisko komiteju iesaka bezpeļņas organizācijai valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Latvijas standarts" saskaņā ar šiem noteikumiem izdot izstrādājamo, adaptējamo un piemērojamo standartu sarakstu.

8. Bezpeļņas organizācija valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas standarts" iesniedz publicēšanai laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" Latvijas nacionālo standartu sarakstu, kurus var piemērot šo noteikumu izpildei.

II. Rezervuāru lietošana

9. Lai neradītu draudus cilvēku veselībai, dzīvībai, īpašumam un videi, rezervuāra valdītājs nodrošina atbilstošu un drošu rezervuāra lietošanu, apkalpošanu un uzraudzību saskaņā ar šiem noteikumiem, citu normatīvo aktu prasībām un rezervuāra uzstādītāja instrukcijām.

10. Atļauts lietot tikai Valsts darba inspekcijā reģistrētus rezervuārus.

11. Katram rezervuāram ir nepieciešama pase valsts valodā. Rezervuāra pasi atbilstoši šo noteikumu 1.pielikumā noteiktajam pases paraugam izsniedz un aizpilda rezervuāra uzstādītājs.

12. Rezervuāra uzstādītājs pasei pievieno atbilstības deklarāciju saskaņā ar standarta LVS EN 45014 prasībām un atbilstības sertifikātu saskaņā ar standarta LVS EN 45011 prasībām par rezervuāra atbilstību normatīvajiem aktiem, kas reglamentē attiecīgo rezervuāru iekārtu projektēšanu, būvi un nodošanu ekspluatācijā, kā arī rezervuāra lietošanas instrukciju valsts valodā. Instrukcijā ir norādīta šāda informācija:

12.1. rezervuāra lietošanas sākšanas kārtība;

12.2. rezervuāra lietošanas kārtība;

12.3. rezervuāra tehniskās apkopes, remonta un uzraudzības kārtība (arī pārbaudes, ko veic rezervuāra valdītājs, vides aizsardzības pasākumi un pasākumi ārkārtas situācijās);

12.4. rezervuāra tehniskā dokumentācija, rasējumi, diagrammas un aprēķini, kas palīdz lietot rezervuāru.

13. Rezervuāra valdītājs, nododot to citam valdītājam, reizē nodod arī rezervuāra pasi un šo noteikumu 12.punktā noteiktos dokumentus. Ja nav saņemta rezervuāra pase un šo noteikumu 12.punktā noteiktie dokumenti, rezervuāru nedrīkst sākt lietot.

14. Rezervuāra valdītājam ir šādi pienākumi:

14.1. norīkot speciālistu, kas ir atbildīgs par rezervuāra tehnisko stāvokli, tā drošu lietošanu, apkopi, remontu un rekonstrukciju (turpmāk – atbildīgais speciālists). Atbildīgā speciālista norīkošana minēto pienākumu veikšanai nemazina rezervuāra valdītāja atbildību;

14.2. atbilstoši rezervuāra konstrukcijai un lietošanas apstākļiem nodrošināt, ka rezervuāru apkalpo apmācīts un atestēts personāls (turpmāk – apkalpojošais personāls);

14.3. ņemot vērā rezervuāra uzstādītāja izsniegtajā rezervuāra lietošanas instrukcijā noteiktās prasības, darba vides apstākļus, ārējos riska faktorus un glabājamo vielu īpašības, nodrošināt apkalpojošajam personālam paredzēto darba instrukciju (turpmāk – darba instrukcijas) izstrādi, apstiprināšanu, ja nepieciešams, precizēšanu un papildināšanu;

14.4. nodrošināt norīkojumu (atļauju) izsniegšanu normatīvajos aktos noteiktajiem paaugstinātas bīstamības darbiem;

14.5. nodrošināt, lai savlaicīgi tiktu veiktas šajos noteikumos un normatīvajos aktos paredzētās rezervuāra un tā tehnoloģiskā aprīkojuma (piemēram, ugunsdzēsības automātikas, zibensaizsardzības, sazemēšanas iekārtas) tehniskās pārbaudes;

14.6. nodrošināt, lai pase un lietošanas instrukcijas tiktu glabātas un Valsts darba inspekcijas un citu uzraudzības iestāžu amatpersonām un pilnvaroto inspicēšanas institūciju pārstāvjiem uzrādītas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;

14.7. ziņot Valsts darba inspekcijai par avārijām vai nelaimes gadījumiem, kas notikuši, lietojot rezervuāru;

14.8. neatkarīgi no šo noteikumu V nodaļā noteiktajām pārbaudēm lietošanas laikā nodrošināt rezervuāra atbilstību šajos noteikumos un citos normatīvajos aktos, kas attiecas uz rezervuāriem, noteiktajām prasībām.

15. Rezervuāra valdītājs, glabājot rezervuārā šo noteikumu 3.punktā minētās vielas, kā arī uzpildot vai iztukšojot rezervuāru, nodrošina, ka tiek ievēroti vides aizsardzības, ugunsdrošības un tehniskās uzraudzības normatīvie akti, kas reglamentē darbības ar attiecīgajām vielām un iekārtu darbību.

16. Rezervuāra valdītājs nodrošina attiecīgo instrukciju izstrādāšanu un aktualizāciju jautājumos, kas saistīti ar šo noteikumu 3.punktā minēto vielu glabāšanu un rīcību ārkārtējās situācijās, kā arī apkalpojošā personāla apmācību atbilstoši darba instrukcijām un ugunsdrošības pasākumu instrukcijām.

17. Atbildīgajam speciālistam ir šādi pienākumi:

17.1. nodrošināt šo noteikumu 18.punktā noteiktās rezervuāra lietošanas dokumentācijas noformēšanu un aktualizēšanu;

- 17.2. nodrošināt rezervuāra lietošanas dokumentācijai atbilstošu rezervuāra tehnisko stāvokli;
- 17.3. kontrolēt, lai apkalpojošajam personālam būtu attiecīga kvalifikācija un tas būtu instruēts par drošu rezervuāra darbību;
- 17.4. sagatavot rezervuāru šajos noteikumos paredzētajām tehniskajām pārbaudēm un piedalīties to veikšanā;
- 17.5. ja rezervuāra lietošanā tiek konstatēti nepieļaujami defekti un instrukciju pārkāpumi, nodrošināt trūkumu novēršanu;
- 17.6. veikt apkalpojošā personāla instruktāžu darba vietā un atkārtotas (ārpuskārtas) zināšanu pārbaudes;
- 17.7. pārtraukt rezervuāra darbību šādos gadījumos:
- 17.7.1. rezervuāram ir konstatētas sūces vai citi bojājumi, kas apdraud cilvēku dzīvību, veselību vai vidi;
 - 17.7.2. nedarbojas rezervuāra vadības elementi, kas aizver vai atver tā noslēgierīces;
 - 17.7.3. nedarbojas rezervuāra kontroles un signalizācijas ierīces, kā arī tā ugunsdzēsības automātikas iekārtas;
 - 17.7.4. paredzētajos termiņos nav veiktas šo noteikumu V nodaļā noteiktās rezervuāra pārbaudes.
18. Rezervuāra valdītājs atbildīgo speciālistu nodrošina ar šādu rezervuāra lietošanas dokumentāciju:
- 18.1. rezervuāra pasi. Atbildīgais speciālists tajā norāda visus ar rezervuāra uzturēšanu un apkalpošanu veiktos pasākumus, kas ietekmē tā drošu lietošanu, kā arī tehnisko pārbaužu rezultātus;
 - 18.2. rezervuāra lietošanas instrukciju;
 - 18.3. rezervuāra izvietojuma tehnoloģisko shēmu uzņēmumā. Shēmā norādīts arī cauruļvadu, aprīkojuma, vadības un slēgierīču izvietojums.
19. Rezervuāra valdītājs nekavējoties ziņo Valsts darba inspekcijai un attiecīgajai reģionālajai vides pārvaldei par glabājamo vielu noplūdi vai pārlējumu, kas var apdraudēt dzeramā ūdens apgādi, gruntsūdeņus, virszemes ūdenstilpju ūdeņus, cilvēku dzīvību vai veselību.
20. Ja tiek konstatēta šo noteikumu 19.punktā minētā noplūde vai pārlējums, rezervuāra valdītājs vai atbildīgais speciālists veic visus iespējamus pasākumus, lai likvidētu sekas un novērstu noplūžu atkārtošanās. Šie pasākumi ietver arī noplūdušo vielu nekavējošu savākšanu un to (ieskaitot tvaiku) turpmākās izplatīšanās ierobežošanu, kā arī ārkārtas tehnisko pārbaužu veikšanu saskaņā ar šo noteikumu 43.punktu.
21. Apkalpojošajam personālam ir šādi pienākumi:
- 21.1. ievērot visas darba drošības, ugunsdrošības un vides aizsardzības prasības attiecībā uz rezervuāra lietošanu saskaņā ar normatīvajiem aktiem un darba instrukcijām, kā arī atbildīgā speciālista rīkojumiem un norādījumiem;
 - 21.2. ziņot atbildīgajai personai par rezervuāra tehnisko stāvokli, ja tas rada draudus cilvēku dzīvībai, veselībai, īpašumam vai videi.

III. Drošības prasības attiecībā uz rezervuāra konstrukciju un aprīkojumu

22. Rezervuāra konstrukcijai jābūt tādai, lai tā izturētu mehāniskās slodzes (glabājamo vielu hidrostatiskais spiediens, virsspiediens, vakuums, kas rodas, pārsūknējot glabājamās vielas, slodzes temperatūras svārstību dēļ un citas iespējamās mehāniskās slodzes), kā arī termiskās un ķīmiskās slodzes.

23. Rezervuāra tehnoloģiskais aprīkojums (atkarībā no glabājamās vielas) nodrošina drošu un pareizu tvertnes darbību un ietver šādas ierīces:

23.1. rezervuāra elpošanas (ventilēšanas) sistēmu, kas nodrošina gaisa pieplūdi un tvaika (gaisa) maisījuma izvadīšanu;

23.2. drošības vārstus, kas novērš bīstamu vakuuma un virsspiediena veidošanos rezervuārā;

23.3. uguns liesmu norobežotājus, kas novērš uguns iekļūšanu tvertnē;

23.4. šādus mērlīdzekļus un kontroles un signalizācijas iekārtas (ja tās paredzētas rezervuāra tehniskajā projektā):

23.4.1. glabājamo vielu vietējos un tālvadības līmeņrāžus;

23.4.2. glabājamo vielu maksimālā darba līmeņa signalizatorus;

23.4.3. glabājamo vielu maksimālā līmeņa signalizatorus;

23.4.4. glabājamo vielu temperatūras reģistrācijas mēriekārtas;

23.4.5. glabājamo vielu temperatūras reģistrācijas (vietējās un tālvadības) mēriekārtas rezervuāra uzpildīšanas un noliešanas zonā (rezervuāros ar glabājamo vielu uzsildīšanas sistēmu);

23.4.6. automātiskās un manuālās ugunsdzēsības signalizācijas iekārtas;

23.4.7. tālvadības signalizatorus, kas norāda tvaiku koncentrācijas pakāpi virs peldošā jumta, un signalizatorus, kas norāda peldošā jumta augšējo stāvokli (ja tvertnei ir peldošais jumts);

23.4.8. glabājamo vielu noplūdes un sūces reģistrētājus;

23.5. automātiskās un manuālās ugunsgrēka dzēšanas un rezervuāra atdzēsēšanas iekārtas;

23.6. zibens novadīšanas un sazemēšanas ierīces;

23.7. sistēmu, kas nodrošina glabājamo vielu nepieciešamo viskozitāti to transportēšanai pa cauruļvadiem;

23.8. glabājamo vielu uzpildīšanas un noliešanas īscaurules;

23.9. tvertnes attīrīšanas īscaurules;

23.10. lidlūkas, kas nodrošina piemērotu un drošu iekļūšanu tvertnē;

23.11. skatlūkas un mērlūkas tvertnes augšpusē;

23.12. kāpnēs un norobežojumus, kas ļauj drošā un piemērotā veidā uzkāpt uz tvertnes jumta.

24. Aizliegts bez iepriekšējas rakstiskas saskaņošanas ar šo noteikumu V nodaļā noteikto inspicēšanas institūciju noņemt no rezervuāriem tehnoloģisko aprīkojumu vai aizstāt to ar cita tipa tehnoloģisko aprīkojumu un atvienot vai pārslēgt ugunsdzēsības automātikas iekārtas citā darba režīmā.

25. Virszemes rezervuāru konstrukcija lietošanas laikā atbilst lietošanas instrukcijā noteiktajiem kritērijiem un šo noteikumu prasībām, kā arī nodrošina attiecīgo prasību izpildi, ja:

25.1. rezervuāra pamata konstrukcija nodrošina tvertnes vienmērīgu nosēdi un nosēdes maksimālā vērtība nepārsniedz projektā un rezervuāra lietošanas instrukcijā norādīto vērtību;

25.2. cilindriskā vertikālā rezervuāra pamata konstrukcija aizsargā tvertnes grīdu no atmosfēras, lietus un vēja iedarbības;